

transparant

EDITORIAAL

Een nieuwe lente en een nieuw geluid...

Voor dichters biedt dit jaargetijde inspirerende gedachten. Zeker voor gelovige dichters is de paastijd een persoonlijke opstanding, zoals het klinkt in de woorden van Inge Lievaart:

*In het doodspunt van de tijd,
in de donkerste der nachten,
dieptepunt van anti-machten,
grondverloren elk verwachten,
werd het Pasen, nieuwe tijd,
nieuwe toekomst, wonderwijd.*

*In dit morgenlijk begin,
in dit heden van Gods dromen
– leven aan de dood ontkomen –
ingeplant en opgenomen,
gaan wij vol verwondering,
nieuwe mens, de toekomst in.*

En wij modale christenen? Durven we ten volle vertrouwen in God en mensen, in het leven, in de liefde? En heeft dat ook zijn weerslag in ons dagelijks wroeten en bezig zijn, in onze bekommernis om kerk en samenleving? Waar ligt 'onze' verantwoordelijkheid?

Kan de economische crisis een kans zijn om anders te kijken naar ons samen leven? Durven we mensen terug centraal stellen? Durven we opkomen voor sociale rechtvaardigheid en wereldwijde solidariteit, ook als dat consequenties heeft voor ons eigen leven? De crisis vertaalt zich op verschillende domeinen: politiek, sociaal, wetenschappelijk en cultureel.

Volgens professor L. Bekemans heeft 'het institutionele deficit op mondiaal,

Europees en nationaal niveau geleid tot een verwaarlozing van de waarden-georiënteerde maatschappelijke ontwikkelingen en tot een beheer van de diversiteit waar de retoriek centraal staat en niet de waardigheid van de persoon in zijn ontwikkeling'. Hij geeft aan dat 'de civiele samenleving een centrale pijler moet worden van socio-economische, ecologische duurzaamheid en sociale verbondenheid, die zo een uitweg garandeert aan de huidige crisis'.

Durven wij het aan om als nieuwe mensen een nieuwe toekomst in te gaan? Durven onze politici het aan om te kiezen voor wezenlijk belangrijke uitdagingen of worden er vaak strategische spelletjes gespeeld, nu in het licht van de komende verkiezingen?

Het parlement stemde onlangs in met een afgezwakte resolutie waarin de regering wordt gevraagd bij het Vaticaan diplomatiek protest aan te tekenen tegen de omstreden uitspraken van de paus over condoomgebruik in Afrika. De politieke aandacht voor deze uitspraak van de paus is buiten verhouding en neigt in de richting van een overheidsmoraal. Het gaat hier ook om het recht op vrije meningsuiting. Anderzijds is het duidelijk dat het Vaticaan zich kan afvragen waarover en hoe er gecommuniceerd wordt. De moraliserende rol van Rome komt wel heel sterk op de voorgrond. Volgens de bisschoppen houdt de tekst van de resolutie geen rekening met wat de paus "echt heeft willen zeggen" en dat komt volgens hen neer op: "Zonder een opvoeding in seksuele verantwoordelijkheid zullen de andere preventiemiddelen ontoereikend blijven". Deze boodschap opent de polemiek waar het wer-

kelijk om gaat: relatie en seksualiteit zijn wezenlijk met elkaar verbonden, waarbij de waardigheid én de verantwoordelijkheid van elk mens centraal staan.

Het is goed relaties en seksualiteit vanuit een christelijk perspectief te benaderen en daarbinnen kunnen voorbehoedsmiddelen

bijdragen tot die waardigheid en verantwoordelijkheid.

Durven wij het als IPB aan om onze opdracht in de toekomst verder vorm te geven op een hedendaagse wijze? Vanuit een positieve ingesteldheid blijft het belangrijk om als IPB aan velen binnen onze kerk een forum te bieden, waar samen kan nagedacht worden over de nieuwe uitdagingen in kerk en samenleving. Waar samen gewerkt wordt aan een hedendaagse vormgeving van de kerk, in de lijn van het Tweede Vaticaans Concilie, waar plaats is voor het engagement van gelovige vrouwen en mannen van vandaag.

Zoals verder in dit nummer te lezen, staat geloofscommunicatie momenteel op de agenda. In het najaar buigen we ons samen met de CIL over 'de vrouw in verschillende levensbeschouwingen en in de samenleving'. Welke verantwoordelijkheden nemen gelovige vrouwen vandaag op, hier en elders?

Een nieuwe lente en een nieuw geluid...

De paastijd als bron van geloof en vertrouwen in een nieuwe toekomst, de paastijd als belofte dat we als christenen, als kerk, telkens opnieuw op weg kunnen gaan, de paastijd als belofte van nieuw leven!

Josian Caproens
voorzitter

Geloofscommunicatie: een opdracht van de hele geloofsgemeenschap

Op zaterdag 7 maart 2009 kwam het IPB-Forum samen om zich te verdiepen in het thema geloofscommunicatie. Het hoofdreferaat werd gegeven door Stijn Van den Bossche, algemeen secretaris van de Interdiocesane Commissie voor Catechese (ICC). Hij schetste het verschil tussen de catechese in een samenleving waarin het christelijk geloof als een vanzelfsprekendheid aanwezig was en de catechese in een context waarin geloven een bewuste en persoonlijke keuze is. Vroeger werd je in Vlaanderen als christen geboren. Nu moeten mensen kiezen om christen te worden in een cultuur met vele levensbeschouwingen. Dat heeft een aantal gevolgen voor de aanpak van de geloofscommunicatie. Catechese is dan niet enkel meer voor kinderen, maar elke gelovige heeft levenslang nood aan vorming. De initiatiesacramenten van doopsel, communie en vormsel worden best losgekoppeld van een bepaalde leeftijd om toegediend te worden wanneer de kandidaat de weg daar naartoe heeft afgelegd.

Stijn gebruikte voor de veranderde situatie het beeld van de manege. Wie in de manege opgroeit leert automatisch paardrijden. Maar alle anderen moeten naar de manege gaan om te leren paardrijden. Ze zetten zelf de stap. Zo ook zijn er vandaag weinig kinderen die in een christelijk gezin opgroeien en zo het geloof leren kennen. Het is pas door het contact met een levende geloofsgemeenschap dat ze het ontdekken. Niet zozeer de catechese als lesje met een bepaalde geloofsinhoud, maar de concrete kennismaking met andere christenen helpt om leerling van Jezus te worden. Dat vraagt dus een engagement van de hele parochie en niet enkel van de catechisten.

Dat zo iets een hele ommekeer betekent in onze parochies mag wel duidelijk zijn. Het veronderstelt dat catechese niet gericht is op kinderen alleen, maar voor alle leden van de parochie open staat. Ook al kan ze intenser zijn in de directe voorbereiding op een van de initiatiesacramenten, toch is het een permanent gebeuren dat niet stopt na het ontvangen van het sacrament. Leeftijdsspecifieke groepen maken plaats voor een intergenerationeel model. Sacramenten worden niet aangeboden op bepaalde vastgestelde leeftijden maar de kandidaat biedt zich aan met een vraag.

Hoe dit kan vertaald worden in het concrete van onze bestaande geloofsgemeenschappen zullen we op de volgende bijeenkomst verder bespreken. Luc Aerens zal dan uit zijn rijke ervaring komen vertellen en enkele hefboomen geven om de overgang denkbaar en doenbaar te maken.

Intergenerationeel

In het tweede deel van de voormiddag kwamen drie praktijkberichten aan bod. Hilde Pex vertelde hoe ze in haar parochie aandacht hebben voor de geloofscommunicatie. Zo werd bijvoorbeeld gekozen om de kinderen 's zondags geen aparte nevendienst te geven, maar in de kerk te laten bij hun ouders. Ze krijgen er kleurprenten en potloden om op hun manier de boodschap van het evangelie te be- en verwerken. Tijdens de viering wordt gebruik gemaakt van een dataprojector om aan alle aanwezigen een aantal beelden uit de kunst te tonen die de boodschap van de lezingen kracht bijzetten.

Ludo Vangilbergen, vader van vier kinderen vertelde hoe moeilijk het is om als ouders je geloof door te geven aan je kinderen. Die haken op een bepaalde leeftijd af en je voelt je als ouder mislukt in de geloofscommunicatie. Later blijkt er dan plots toch één van de zaadjes ontkiemd. Bij een Romereis waren het de kinderen die het fantastisch vonden om de paus in levende lijve te kunnen zien.

Ervaring van gemeenschap

Griet Peters sprak over geloofscommunicatie in de jeugdbeweging. Geloof is een onderwerp dat op het eerste zicht ver van jongeren af staat. Maar als ze verbondenheid en authenticiteit ervaren, is er een grote openheid voor een eerlijk getuigenis. Daar zit dan ook meteen het kritische punt: wie is er om getuigenis af te leggen? Griet vertelde over een positieve ervaring met een eucharistieviering in een groep van 800 jongeren. Omdat de viering opgebouwd werd vanuit wat ze samen beleefd hadden, was er aandacht en betrokkenheid. En het geloof van de begeleiders werkte aanstekelijk.

In deze praktijkberichten worden al een aantal elementen geïllustreerd van wat de Franse kerk voorstelt aan concrete pistes. De kerkgemeenschap moet bij mensen aanwezig zijn en hen samenbrengen. Ze kan aan eerste verkondiging doen in antwoord op de vragen die mensen in de verschillende levensfasen stellen. De zondag met zijn eucharistieviering en alles wat voor en na kan gebeuren, is het moment bij uitstek van gemeenschapsvorming en dus ook van geloofscommunicatie. Catechese is niet enkel verbonden met sacramenten maar heeft een plaats in de verkondiging en geloofsverdieping op elke leeftijd.

Volgende bijeenkomst van het Forum op zaterdagvoormiddag 6 juni.

KORTGEKNIPT

In opvolging van mgr. Van den Berghe heeft de Bisschoppenconferentie op 12 februari mgr. Johan Bonny aangesteld tot bisschoppelijk referent voor het IPB. Op het Bureau van 20 maart konden we hem reeds verwelkomen. In één van de volgende nummers van Transparant zullen we hem graag interviewen onder de rubriek 'In 't Vizier'.

Naar aanleiding van het 40-jarig bestaan van het IPB houden wij op zaterdag 5 juni 2010 een feestelijke studie- en ontmoetingsdag. We hopen daar met velen aanwezig te zijn. Misschien kan u in de eigen planning al rekening houden met deze datum.

De crisis en haar uitdagingen aanpakken met een verenigd en solidair Europa dat openstaat op de wereld

Een oproep aan de Europese burgers naar aanleiding van de Europese verkiezingen van juni 2009

Vanuit de organisatoren van de Duitse Katholikentagen en de Franse Semaines Sociales ontstond het initiatief om met maatschappelijk geëngageerde christenen uit Europa samen te komen. In 2006 kreeg de groep meer vorm en werd de naam IXE gelanceerd, wat staat voor 'Initiatief van Christenen voor Europa'. Naar aanleiding van de 50^e verjaardag van het Verdrag van Rome in 2007 publiceerde de groep een manifest waarin het belang van de Europese eenmaking werd benadrukt.

Vorig jaar werd besloten om samen een oproep te doen naar aanleiding van de Europese verkiezingen in juni 2009. Met leden uit 13 verschillende landen werd een brief opgesteld die op 1 april in alle Europese lidstaten aan de pers werd bekend gemaakt. Naast een warme oproep aan alle burgers om te gaan stemmen, vraagt de brief de aandacht voor 3 belangrijke uitdagingen van vandaag: de mondialisering, de klimaatveranderingen en de demografische evolutie.

Om het hoofd te bieden aan de economische mondialisering: laten we een meer solidair Europa opbouwen.

De mondialisering van de handelsbetrekkingen en de geldstromen heeft in de voorbije twee decennia een overweldigende ontwikkeling gekend. Maar niet iedereen heeft de vruchten kunnen plukken van die groei. We merken vandaag het falen van een systeem dat gekenmerkt is door een gebrek aan regelgeving, transparantie en verantwoordelijkheidszin van de actoren. Er zijn zelfs opnieuw protectionistische tendensen zichtbaar.

Laten we daarom de economie opnieuw in dienst stellen van de mens en van alle mensen. Dat betekent: de menselijke arbeid herwaarderen, het ondernemerschap bevorderen en de rol van de staat als behorder van het algemeen herstellen.

Europa heeft de roeping om economische efficiëntie met sociale rechtvaardigheid en gelijke kansen voor iedereen met solidariteit te verzoenen.

Deze solidariteit kan niet stoppen aan de nationale grenzen. Europa moet zijn onvervangbare ervaring gebruiken en moedig de belangen van de meest kwetsbaren verdedigen. Daarom moet het oproepen tot een politiek van wereldwijde regelgeving met internationale beleidsstructuren.

Om het hoofd te bieden aan de klimaatveranderingen, laten we een Europa opbouwen met respect voor de komende generaties.

Een belangrijke klimaatverandering met gevolgen voor de toekomstige generaties is een realiteit. Hiervoor is de mens medeverantwoordelijk. Het is overduidelijk dat deze situatie slechts kan veranderen ten koste van een heroriëntering van de economische groei zodat het energieverbruik vermindert en ook het verbruik van niet hernieuwbare natuurlijke grondstoffen. Enkel een verenigd Europa is in staat om moedig de nodige besluiten te nemen ondanks de financiële en economische crisis.

Ieder van ons dient zich persoonlijk te engageren hiervoor en zal moeten aanvaarden dat een andere levensstijl nodig is, voornamelijk in de geïndustrialiseerde landen. Een matiging in de consumptie van goederen en in onze verplaatsingen komt eerst en vooral het milieu ten goede. Maar het is ook een kans om ons van een te materialistisch leven te keren naar de rijkdom van de intermenselijke relaties.

Om het hoofd te bieden aan de demografische veranderingen, laten we een grootmoedig Europa opbouwen.

De derde grote uitdaging waarmee de meeste Europese landen geconfronteerd worden is een demografische. De bevolking veroudert en neemt af in aantal. De socio-economische gevolgen van deze demografische evolutie zijn onder andere merkbaar in de overvraging van onze sociale systemen, het gebrek aan arbeidskrachten op middellange termijn, een toenemende afhankelijkheid en vereenzaming veroorzaakt door de hoge leeftijd.

Alle antwoorden op deze uitdaging veronderstellen een grotere aandacht voor het welzijn van de gezinnen, bouwste-

nen van onze samenleving, en voor de jonge generaties. De lidstaten, en ook de Europese Unie voor zover het tot haar bevoegdheid hoort, moeten waken over de ontplooiing van het familiale leven en het bevorderen en beschermen. Daarvoor is een inzet nodig op alle niveaus van het beleid: gezondheidszorg, onderwijs, tewerkstelling.

Drie vierde van de bevolkingstoename in Europa is te danken aan internationale immigratie. Het migratiebeleid kan dus niet enkel bepaald worden door economische behoeften. Voor christenen is gastvrijheid een plicht.

Laten we zo vlug mogelijk de besluiten van het Verdrag van Lissabon in praktijk omzetten.

Opdat Europa in deze tijden van economische crisis zijn rol zou kunnen spelen op de internationale scene en zou kunnen beschikken over de nodige democratische en efficiënte instellingen, roepen wij onze regeringen en de Europese burgers op om de bekrachtiging van het Verdrag van Lissabon te ondersteunen. Ondanks de afwezigheid van de vermelding van de christelijke wortels van Europa, staan wij positief tegenover de inhoud ervan die geïnspireerd is door het christelijk gedachtegoed en zijn waarden. Zo stelt het Verdrag voor de eerste keer uitdrukkelijk dat de menselijke waardigheid de eerste waarde is voor Europa, vóór de vrijheid, de democratie, de gelijkheid. En het begrip solidariteit is een sleutelbegrip.

Laten we ons bewust zijn van het belang van een verenigd Europa en van de hoop die daarvan uitgaat om vrede en rechtvaardigheid te bewerken op wereldvlak. Laten we daarom van de verschillende politieke formaties eisen dat ze voor deze verkiezingen een Europese visie voorstellen. Enkel een ééngemaakt Europa kan een antwoord bieden op de huidige uitdagingen. Laten we onze persoonlijke verantwoordelijkheid in de opbouw van Europa opnemen.

Carine Devogelaere

De integrale tekst van de oproep en de namen van de ondertekenaars vindt u op onze website www.ipbsite.be of op www.initiative-ixe.eu

Hans Demoen in gesprek met Mgr. De Kesel over COMECE

Namens de Belgische Bisschoppenconferentie is Mgr. Jozef De Kesel, hulpbisschop voor Brussel, lid van de COMECE.

Wat is COMECE?

COMECE is het samenbrengen van de Bisschoppenconferenties van de landen die aangesloten zijn bij de Europese Unie. Het gaat ondertussen om 25 leden, en elke conferentie heeft één vertegenwoordiger. Ze vergaderen twee keer per jaar drie dagen lang. Er bestaat ook een professioneel en goed draaiend secretariaat dat de dossiers opvolgt en de vergaderingen voorbereidt. Het is als het ware de kerkelijke aanwezigheid bij de EU en de COMECE volgt alle dossiers die in het Parlement en de Commissie worden behandeld.

Er bestaat ook de CCEE, de Commissie van Bisschoppenconferenties van Europa. Die is dus ruimer dan de EU, maar zij hebben geen secretariaat, en dat is echt een handicap. Bovendien zijn met de Europese eenwording steeds meer landen lid, waardoor beide organisaties bijna dezelfde leden hebben.

Er is ook een Nuntius of ambassadeur van de H. Stoel bij de EU.

Wat doet die eigenlijk?

Dat is een ander niveau. Hij zorgt voor de vertegenwoordiging van de H. Stoel bij de EU, de Commissie en het Parlement. Het gaat meer om diplomatieke contacten. De Nuntius is geen lid van de COMECE maar hij komt wel naar de vergaderingen en er zijn uiteraard veel contacten.

Hoe zit het met de werking van de COMECE? Hebben zij enige invloed of gewicht in de Europese besluitvorming?

Dat zou een beetje teveel verwachten zijn en dat is bovendien ook niet nodig. De kerkelijke standpunten hoeven niet vertaald te worden in burgerlijke wetten. Er zijn natuurlijk nogal wat zaken waar we niet mee akkoord gaan, maar één ding staat als een paal boven water: van kerkelijke zijde staat men achter de Europese Unie. Ze is zeer bekritiseerd, er wordt gezegd dat alles boven onze hoofden wordt beslist en dat het lokale aan macht verliest, maar toch is het een project dat in de eerste plaats vrede en stabiliteit in de Europese regio beoogt. En die verwachtingen zijn ruimschoots ingelost, 64 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog, 20 jaar na de Val van de Muur van Berlijn. Maar de kerkelijke stem is in dat grote Europa maar één van de velen. Zo hebben we het debat over de christelijke wortels in de preambule van de Grondwet niet gehaald. Er zijn ook veel

andere debatten aan de gang die belangrijk zijn: bio-ethische thema's, de verdediging van de familie, het behoud van de schepping, de sociale thema's, de solidariteit zeker met Afrika, de financiële crisis... COMECE probeert standpunten duidelijker te stellen. Het secretariaat informeert ook politici over de standpunten die de Kerk heeft inzake deze problematieken. Ze helpt mee aan de opinievorming, maar ze zal niet zeggen hoe er gestemd dient te worden. Ze wil alleen professionele informatie aanbieden.

Doet COMECE dan aan indirecte beïnvloeding?

Dat is wat overdreven om het zo te stellen. We doen zeker voor een stuk aan lobbywerk. We helpen de Europese mandatarissen via onze standpunten en dossiers zo goed mogelijk te informeren over de sociale leer van de Kerk bijvoorbeeld. Zaken waar ze niet zoveel bagage en achtergrond meer over hebben. We helpen voor een stuk bij gewetensvorming, maar gaan nooit stemadviezen of dergelijke uitbrengen.

De Kerk heeft een aantal duidelijke accenten te leggen bij Europa en dat doet ze via deze werking.

Wat zijn thema's waar u de laatste tijd zoal mee bezig bent geweest?

We hadden het laatst over onze solidariteit met de vervolgd christenen in het Midden-Oosten en om daarrond de politieke wereld te sensibiliseren. Uiteraard hebben we ook rond de financiële crisis onze bedenkingen gemaakt bij het zwaar economisch blok dat Europa soms is. Daardoor schijnt men het aspect solidariteit te vergeten. Laatst was er ook een oproep tot verantwoordelijkheidszin bij de volgende Europese verkiezingen. In België is men verplicht te gaan stemmen, maar wij als bisschoppen beschouwen het als een recht en een plicht om te stemmen. Europa is immers het niveau waar hoe langer hoe meer belangrijke beslissingen die met ons dagelijks leven te maken hebben, genomen worden. Er zijn natuurlijk zaken die gevolgd dienen te worden, en alles is niet zuiver positief, maar kijken we naar het positieve. Stel u bijvoorbeeld voor wat de crisis zou geweest zijn zonder een overkoepelend Europees niveau. Maar Europa moet natuurlijk meer zijn dan zuiver economisch. Het ontbreekt Europa vaak aan een maatschappelijk project, aan een ziel.

Een aantal geëngageerde christenen en organisaties hebben in een IXE-groep een oproep gelanceerd voor de verkiezingen van juni. Wat vindt u daarvan?

Ik denk dat het een goede zaak is dat ook gewone gelovigen hun stem als christenen laten horen in Europa, en dat het niet alleen COMECE of christelijke politici zouden moeten zijn die opkomen voor waarden in de EU. Dat ook zij nu een oproep doen tot actieve participatie bij de verkiezingen en bovendien vragen om verstandig te stemmen is heel belangrijk. Europa heeft een slechte naam, het lijkt vele dingen te willen blokkeren, en vele rechtse partijen profiteren daar van. Deze oproep kan dat een beetje terug in balans brengen. Europa is belangrijk politiek en economisch maar het is ook een belangrijk maatschappelijk en cultureel project. Kan het ook een spiritueel project zijn?

Wat zijn de uitdagingen voor de COMECE?

Met 25 landen tot een standpunt komen is al niet gemakkelijk. We merken ook dat er wel een verschil is met de Oost-Europese landen. Bij hen leeft wat soms ook in de zuidse landen nog heerst: de oude druk van de Kerk. Maar ook daar neemt die fel af. Uiteindelijk is de professionaliteit van ons dossier onze best mogelijke werking. Onze argumentatie moet goed zijn opgebouwd.

We willen echt een dienst aan de samenleving zijn in die context, en helpen bij de opinievorming. De Kerk heeft ook haar waarheid die ze mag spreken, ook al wordt er vaak democratisch iets anders beslist.

Hoe ziet u de toekomst van Europa tegemoet?

Bij ons vallen Europese verkiezingen altijd samen met andere verkiezingen en dat is natuurlijk niet goed, want zo zie je nooit het eigen belang van Europa. Toch wordt het een niveau dat steeds belangrijker wordt. De eigen nationale belangen moeten worden overstege, ook al spelen de groten graag een eersterangsrol. Europa wordt meer en meer één, en dat is een goede zaak, maar die politieke eenwording mag geen rem zijn op de vrijheden en belangen van eenieder. De christenen moeten zich hierin ook engageren en hun eigen accenten en aandachtspunten naar voren blijven brengen en blijven opkomen voor de andere zaken die bij deze eenwording van belang zijn.